

PĒRTIĶU BAKAS

Slimību profilakses un
kontroles centrs

Pērtiķu bakas ir vīrusu infekcija, kas izplatās galvenokārt cieša fiziska kontakta, tostarp seksuāla kontakta laikā, un retāk ar inficētām virsmām un priekšmetiem.

2022. gadā pirmo reizi tika ziņots par pērtiķu baku uzliesmojumu vairākās iepriekš neendēmiskās valstīs, tostarp Pasaules Veselības organizācijas (PVO) Eiropas reģiona valstīs.

Veselības aprūpes darbiniekiem ir galvenā loma pērtiķu baku diagnosticēšanā, pacientu konsultēšanā un ārstēšanā.

Kā atpazīt pērtiķu baku gadījumu?

Aizdomīgs inficēšanās gadījums:

neizskaidrojami akūti ādas izsitumi, gļotādas bojājumi vai palielināti limfmezgli;

UN

kuru klīnisko ainu neizskaidro šādi izplatīti akūti izsitumu cēloņi: vējbakas, herpes zoster, masalas, Zikas vīruslimība, Denges drudzis, Čikungunjas vīruslimība, herpes simplex, bakteriālas ādas infekcijas, diseminēta gonokoku infekcija, primārais vai sekundārais sifiliss, šankroīds, limfogranuloma venereum, granuloma inguinale, molluscum contagiosum, alerģiska reakcija (piemēram, pret augiem) un jebkuri citi nozīmīgi izplatīti papulāru vai vezikulāru izsitumu cēloņi.

Varbūtējs inficēšanās gadījums:

neizskaidrojami akūti ādas izsitumi, gļotādas bojājumi vai palielināti limfmezgli;

UN

nesens kontakts (21 dienas laikā) ar personu, kurai ir apstiprināta saslimšana ar pērtiķu bakām.

Iespējamie izsitumi:

Foto: UKHSA, Hospital Clinic de Barcelona, WHO

Par apstiprinātu gadījumu tiek uzskatīta laboratoriski apstiprināta infekcija!

Ja ir aizdomas par pacienta inficēšanos ar pērtiķu bakām vai infekcija ir apstiprināta, ārstniecības personas un laboratorijas pienākums ir par to ziņot SPKC!

Jautājumi, kurus var uzdot pacientam:

- Vai nesen esat ceļojis? Uz kurām valstīm ceļojāt?
- Cik ilgi jums ir bijuši izsitumi? Kādi citi simptomi jums ir bijuši?
- Vai esat bijis ciešā kontaktā ar kādu, kuram ir diagnosticētas pērtiķu bakas, vai kam ir bijuši līdzīgi izsitumi vai citi simptomi?
- Vai pēdējo 21 dienu laikā jums ir bijuši jauni seksuālie partneri?

Šie jautājumi ir, lai saprastu riska faktorus, nevis, lai izslēgtu pērtiķu baku diagnozi. Diagnoze jānosaka, pamatojoties uz klīnisko izpausmi un laboratoriskā testa rezultātu.

Testēšana

Pacienti, kuri atbilst aizdomīga vai iespējama pērtiķu baku inficēšanās gadījuma definīcijai, ir laboratoriski jāpārbauda. Laikus veikta testēšana ir būtiska, lai agrīni identificētu inficētās personas un novērstu infekcijas turpmāku izplatīšanos.

Ieteicamā testēšanas metode ir polimerāzes ķēdes reakcija (PĶR).

Paraugu ņemšanas laikā jāizmanto atbilstoši individuālie aizsarglīdzekļi (IAL).

Detalizēta informācija par pacientu testēšanu ir pieejama SPKC tīmekļvietnē šeit.

Kā pasargāt sevi?

Pareiza IAL lietošana un infekcijas kontroles pasākumu ievērošana ir būtiska, lai pasargātu sevi un novērstu pērtiķu baku izplatīšanos veselības aprūpes iestādēs aprūpējot pacientus ar aizdomām vai apstiprinātu pērtiķu baku infekciju.

Izmantojiet atbilstošus IAL

Valkājiet cimdus, halātu, masku (medicīnisko vai respiratoru) un acu aizsarglīdzekļus.

Notīriet un dezinficējiet virsmas un medicīnisko aprīkojumu

Regulāri tīriet un dezinficējiet pacientu aprūpes zonas un aprīkojumu.

Droši apstrādāji veļu un atkritumus

Lai izvairītos no infekciozo daļiņu izplatīšanās, nekratiet piesārņotu veļu. Apstrādāji infekciozos atkritumus atbilstoši noteikumiem.

Ievērojiet atbilstošu roku higiēnu

Regulāri mazgājiet rokas ar ziepēm un ūdeni vai izmantojiet spirtu saturošu roku dezinfekcijas līdzekli.

Apziniet savus iespējamus kontaktus

Ja esat pakļauts kontaktam ar inficētu pacientu, jums jāveic veselības uzraudzība un, ja nepieciešams, testēšana.

Vakcinējieties

Apsveriet vakcināciju, īpaši, ja esat pakļauts augstam inficēšanās riskam.

Detalizētas rekomendācijas ārstiem ir pieejamas SPKC tīmekļvietnē šeit.

Kā komunicēt ar pacientu?

Jūsu līdzjūtīgā, nenosodošā pieeja ir ļoti svarīga, lai veidotu uzticību un nodrošinātu pacientiem piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem, kā arī pacienti justos atbalstīti visā saslimšanas laikā.

Aktīvi klausieties

- Izmantojiet atvērtos jautājumus: "Cik ilgi jums bija izsitumi?"
- Izrādiet interesi ar neverbālām norādēm, piemēram, acu kontaktu vai mājieni ar galvu.

Sniedziet skaidru un vienkāršu informāciju

- "Pērtiķu bakas izplatās cieša kontakta ceļā. Tas nav kā gripa, kas viegli izplatās pa gaisu."
- "Izsitumi parasti ilgst 2–4 nedēļas. Šajā laikā ir ļoti svarīgi izvairīties no cieša kontakta ar citiem."

Norādiet, kur meklēt informāciju

- "Šeit ir uzticama vietne ar informāciju par pērtiķu bakām: www.spkc.gov.lv"

Pievērsieties bažām

- Ļaujiet pacientiem izteikt savas jūtas un izmantojiet empātiskas frāzes, piemēram: "Es saprotu, ka izolācijas periods var būt izaicinošs."
- Jautājiet par pacienta bažām, piemēram, sakot: "Kas jums šobrīd visvairāk uztrauc saistībā ar šo?"

Nepieļaujiet stigmatu

- "Ikviens var inficēties ar pērtiķu bakām. Šī infekcija nav ierobežota ar kādu konkrētu sabiedrības grupu."

Saglabāji konfidencialitāti

- "Jūsu veselības informācija ir privāta. Mēs dalāmies tikai ar tiem datiem, kas nepieciešami sabiedrības veselības apsvērumu dēļ."